

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2003 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Kijowski

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Bankowi [...] Spółce Akcyjnej Oddziałowi Regionalnemu
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 listopada 2003 r.,
kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych
z dnia 29 kwietnia 2003 r.,

odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy -Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 22 lipca 2002 r., oddalił powództwo J. B. przeciwko Bankowi [...] S.A. – Oddziałowi Regionalnemu o przywrócenie do pracy. W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Pracy powołał się na ustalenie poniższego stanu faktycznego.

Powód J. B. był w pozwanym Banku zatrudniony w okresie od dnia 14 maja 1990 r. do dnia 31 października 2001 r. na podstawie bezterminowej umowy o pracę, przy czym od dnia 1 kwietnia 1991 r. zajmował stanowisko dyrektora Oddziału w B., a od dnia 1 kwietnia 1998 r. – stanowisko pierwszego zastępcy Dyrektora Oddziału Regionalnego. Powód w 1998 r. nabył stojący zegar od klienta

strony pozwanej L. K., starającego się o kredyt na wybudowanie w B. salonu „Opla”. Od tej samej osoby powód w 1999 r. przyjął obraz o wartości około 1600 zł, który na przełomie 1999 i 2000 r. przekazał na cele charytatywne. W sierpniu 2000 r. powód nabył od L. K. zegar kominkowy z kandelabrami o wartości około 3000 zł. Powód nie posiada przy tym dowodów zawarcia umów kupna tych przedmiotów. W dniu 30 grudnia 1999 r. powód od firmy developerskiej T. – Spółki . z o.o. kupił w Ł. przy ul. S. [...] lokal mieszkalny, z równoczesnym zwolnieniem jego i odpowiedniej części gruntu z hipoteki ustanowionej na rzecz pozwanego Banku, przy czym decyzję o zwolnieniu podjął dyrektor IV Oddziału. Sprawa ta została w maju 2001 r. opisana w prasie, która sugerowała, że propozycję zgłoszenia przez firmę T. wspomnianego wniosku przedstawił powód, w zamian za co developer miał zwolnienie z hipoteki uzyskać dla kolejnych mieszkań. W dniu 23 kwietnia 2001 r. powód został zatrzymany przez funkcjonariuszy UOP, po czym Prokuratura Okręgowa przedstawiła mu zarzut, że w okresie od lipca 1998 r. do sierpnia 2000 r., jako osoba pełniąca funkcję publiczną, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, zażądał od L. K. korzyści majątkowej w postaci przedmiotów wyposażenia domu oraz samochodu marki Opel, od czego uzależnił wykonywanie czynności służbowych w postaci przyspieszenia pozytywnych decyzji o przyznaniu i prolongatach spłaty kredytu obrotowego dla jego firmy, jak też ogólną przychylność, przyjmując korzyść majątkową w postaci dwóch zegarów kominkowych oraz obrazu o łącznej wartości 7350 zł, tj. o przestępstwo z art. 228 § 1 k. k. w związku z art. 12 k. k.

W okresie od dnia 24 kwietnia do dnia 4 lipca 2001 r. powód korzystał ze zwolnienia lekarskiego. W rozmowie z radcą prawnym w dniu 19 czerwca 2001 r. na temat zamiaru wypowiedzenia umowy o pracę, powód, zapytany czy chce skorzystać z obrony ze strony związku zawodowego, nie wskazał żadnej organizacji, która miałaby bronić jego praw. Nie uczynił tego również w momencie doręczenia mu wypowiedzenia, przy czym z dysponowanych przez pracodawcę list członków organizacji związkowych działających w Banku wynikało, że powód nie należy do związku i żadna z organizacji nie podjęła się reprezentowania jego interesów. W dniu 5 lipca 2001 r. dyrektor Oddziału Regionalnego pozwanego Banku wręczyła powodowi pismo o wypowiedzeniu umowy o pracę, powołujące się

na utratę zaufania w związku z postawionym mu zarzutem popełnienia przestępstwa z art. 228 § 1 k. k., postępowaniem nie licującym z zajmowanym stanowiskiem, w tym skorzystaniem w odniesieniu do własnego lokalu ze zwolnienia z hipoteki ustanowionej na rzecz Banku na nieruchomości przy ul. S.[...], nieprzestrzeganiem procedur bankowych przy kontroli wykorzystania kredytu mieszkaniowego udzielonego powodowi przez pozwanego Bank, a także przeprowadzeniem z klientem Banku prywatnych, nieudokumentowanych transakcji, mogących rodzić wątpliwości co do bezstronności przy podejmowaniu decyzji dotyczących tego klienta. W kilka godzin po wręczeniu wypowiedzenia powód telefonicznie poinformował dyrektora Oddziału Regionalnego, że zamierza zwrócić się do związków zawodowych o obronę jego praw. W dniu następnym powód na kopii oświadczenia o wypowiedzeniu znajdującej się w jego aktach osobowych uczynił wzmiankę, że do obrony swoich praw wyznacza Związek Zawodowy Pracowników Banku [...] S.A., którą to wzmiankę podpisał, umieszczając datę 5 lipca 2001 r.

W świetle tych ustaleń Sąd Pracy uznał, że przedmiotowe wypowiedzenie było uzasadnione, zwłaszcza dążeniem pozwanego Banku do ochrony własnego wizerunku, niezbędnego wobec klientów. Utrata zaufania może bowiem stanowić uzasadniona przyczynę wypowiedzenia, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach obiektywnych i racjonalnych oraz nie jest wynikiem arbitralnych ocen lub subiektywnych uprzedzeń. Sąd Rejonowy ocenił, że dokonane powodowi wypowiedzenie nie naruszyło też przepisów o trybie postępowania pracodawcy, w szczególności art. 38 k. p. oraz art. 30 ust. 2¹ ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2001 r. Nr 78, poz. 854 ze zm.). Skoro bowiem pozwany Bank wiedział, że powód nie był członkiem żadnego ze związków zawodowych, to nie miał obowiązku zwracania się w sprawie konsultacji zamierzonego wypowiedzenia, a gdyby nawet uznać, iż taki obowiązek miał zastosowanie, to domaganie się przywrócenia do pracy byłoby w okolicznościach niniejszej sprawy sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, choćby ze względu na fakt zwrócenia się do związku zawodowego o obronę pracowniczych uprawnień dopiero po doręczeniu oświadczenia woli pracodawcy.

Apelację wniesioną przez powoda oddalił Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2003 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy przejął ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu w pierwszej instancji oraz podzielił w całej rozciągłości przypisaną im kwalifikację prawną.

W kasacji, zaskarżającej powyższy wyrok w całości, powód zarzucił naruszenie art. 227 w zw. z art. 233 § 1 k. p. c. oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 233 § 1 k. p. c., jak również błędną wykładnię art. 38 § 1 k. p. oraz art. 30 ust. 2 i ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych, co spowodowało niewłaściwe zastosowanie art. 45 § 1 k. p. przez przyjęcie, że „obowiązek pracodawcy przewidziany w tym ostatnim przepisie ma charakter jednorazowy i realizuje go jednorazowe udzielenie przez organizacje związkowe informacji o pracownikach przez nie reprezentowanych, a następnie aktualizowanie tych informacji, i odrzucenie poglądu, że pracodawca w przypadku zamierzonego wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony obowiązany jest w każdym przypadku powiadomić pisemnie o tym zamiarze organizację związkową działającą w zakładzie pracy”, a ponadto niewłaściwe zastosowanie art. 8 k. p. przez uznanie, że „uwzględnienie żądań powoda stanowiłoby nadużycie przysługującego pracownikowi prawa oraz art. 45 § 2 k. p. poprzez jego niezastosowanie w takiej sytuacji”. Na tej podstawie skarżący domagał się uchylenia kwestionowanego rozstrzygnięcia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego. Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania, podano, że „w sprawie występuje m.in. problem wykładni art. 30 ust. 2 i ust. 2¹ ustawy o związkach zawodowych w związku z art. 23², art. 38 § 1 i art. 45 §§ 1 k. p. Istota tego zagadnienia sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania : a) czy pracodawca przed wypowiedzeniem umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony powinien zwrócić się każdorazowo o udzielenie informacji o pracownikach korzystających z ochrony związkowej, jeżeli pracownik jest niezrzeszony w związku zawodowym, a w zakładzie pracy działa więcej niż jedna organizacja związkowa ? ; b) jakie skutki dla oceny zgodności takiego wypowiedzenia niesie za sobą zaniechanie wykonania takiego obowiązku przez pracodawcę w związku z treścią art. 38 § 1 i art. 45 § 1 k. p.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Kasacja nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, gdyż wykładnia powołanych w niej przepisów ustawy o związkach lub kodeksu pracy nie budzi wątpliwości, które – jak tego wymaga art. 393 §1 pkt 2 k. p. c. - byłyby „poważne”, a nade wszystko nie są to wątpliwości mające zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Wnoszący kasację napisał, że jest między stronami niesporne, iż „oświadczenie o korzystaniu z ochrony związkowej” powód złożył po wręczeniu mu pisma o wypowiedzeniu, ale mimo to równocześnie sugeruje, jakoby wskutek odmowy uwzględnienia owego oświadczenia stało się wypowiedzenie czynnością bezprawną, a tym samym zrodziło dla skarżącego roszczenie o przywrócenie do pracy albo przynajmniej roszczenie o odszkodowanie. Znaczy to, że wnoszący kasację nie dostrzega istoty albo przechodzi do porządku dziennego nad charakterem wspomnianej „ochrony związkowej”. Tymczasem ten element powszechnej ochrony trwałości stosunku pracy polega „jedynie” na obarczeniu pracodawcy powinnością przeprowadzenia związkowej konsultacji zamiaru wypowiedzenia stosunku pracy. Konsultacja ta jest przy tym ze swej natury „uprzednia”, a więc poprzedza oświadczenie woli pracodawcy. Innymi słowy, po doręczeniu pracownikowi pisma w sprawie wypowiedzenia, konsultowanie zamiaru jego dokonania jest „z istoty rzeczy” bezprzedmiotowe. Racjonalnie działający pracodawca nie mógł zatem „udzielić” skarżącemu „dodatkowego terminu” na złożenie oświadczenia o skorzystaniu z podobnej konsultacji.

Pozbawiona znaczenia w niniejszej sprawie jest też kwestia, czy, komu, kiedy i w jakiej formie miałby skarżący jako osoba nie zrzeszona w żadnej z zakładowych organizacji składać oświadczenie o zamiarze skorzystania z „ochrony związkowej” oraz w jakim trybie powinien pracodawca dowiadywać się czy takie oświadczenie nie zostało złożone. W okolicznościach tej sprawy nie budzi bowiem wątpliwości, iż o zamiarze wypowiedzenia mu stosunku pracy zainteresowany dowiedział się niemal z miesięcznym wyprzedzeniem i dla obu stron do momentu doręczenia w dniu 7 lipca 2001 r. pisma o wypowiedzeniu było jasne, że skarżący nie jest członkiem związku i do żadnej z organizacji związkowych nie zwracał się o reprezentowanie go wobec pracodawcy.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁷ § 1 w związku z art. 393 k. p. c. orzekł jak w sentencji.